

Krajinné plánovanie v rozšírenej Európskej únii

Krajinné plánovanie sa v posledných troch desaťročiach úspešne presadilo v systéme priestorového plánovania a v súčasnosti sa považuje za jeden z najzávažnejších smerov aplikovaného krajinnokoekologického výskumu. Význam krajinného plánovania v európskom priestore zdôrazňuje aj Európsky dohovor o krajine (predložený na podpis vo Florencii v októbri 2000) ktorý nadobudol účinnosť 1. 3. 2004 (viac ŽP 3/2004).

V dňoch 14. – 15. 3. 2005 sa v Bratislave konala medzinárodná konferencia *Krajinné plánovanie v rozšírenej Európskej únii*, ktorej cieľom bolo vytvoriť priestor na výmenu poznatkov a skúseností medzi vedcami, krajinnými plánovačmi a pracovníkmi rozhodovacej sféry. Konferencia sa konala pod záštitou ministra životného prostredia L. Miklósa a na jej organizácii sa podieľali: Fakulta architektúry STU v Bratislave (SPECTRA Centrum), Slovenská asociácia pre krajinnú ekológiu, Prírodovedecká fakulta UK v Bratislave, Ústav krajinnej ekológie SAV a Ministerstvo životného prostredia SR.

V plenárnej časti bol program rozdelený do nasledujúcich tematických blokov:

- *úvodné prednášky* (minister životného prostredia L. Miklós a zakladateľ slovenskej krajinnej ekológie prof. M. Ružička),
- *úloha krajinného plánovania v rozhodovacom procese v kontexte Európskeho dohovoru o krajine* (prof. M. Antrop, Dr. R. Jongman, Dr. D. Gruehn),
- *súčasný stav krajinného plánovania v rozšírenej EÚ* (prof. J. Drdoš, prof. J. Brandt, prof. G. Schönfelder, prof. J. Breuste),

- *metodologický základ a vývoj praktickej aplikácie krajinného plánovania v rozšírenej EÚ* (prof. F. Žigrai, doc. J. Otaheľ, Dr. J. Feranec, Dr. Z. Izakovičová, Ing. J. Oszlányi, Dr. O. Bastian),
- *predstavenie návrhu slovenského zákona o krajinnom plánovaní* (Dr. L. Ambróš, prof. M. Finka, doc. M. Kozová).

Časť prednášok odznela v paralelne prebiehajúcich sekciách, zameraných na:

- *hodnotenie krajiny, manažment riečnych povodí a prípadové štúdie* (doc. Z. Lipský, doc. P. Jančura, Dr. M. Lehotský),
- *vzdelávanie a výchovu v oblasti krajinnej politiky, ochrany, manažmentu a plánovania krajiny* (prof. W. Kvarda, Dr. V. Herber, Dr. G. Petříková, prof. J. Supuka, Ing. D. Kalinová, doc. P. Jančura, Dr. T. Benčať, Dr. M. Adomssent, doc. K. Pavličková, doc. M. Kozová),
- *udržateľný rozvoj chránených častí krajiny a prípadové štúdie* (prof. I. Roch, Dr. K. Klančíšar, prof. W. Zsilincsar, Dr. I. Hanousková, Ing. E. Boucníková, Ing. D. Djapa),
- *krajinné plánovanie v plánovacej praxi – národné skúsenosti a prípadové štúdie* (prof. R. Stiles, Dr. H. Schaffer, Dr. B. Y. Turan, Dr. A. Anwar).

Súčasťou konferencie bola posterová sekcia, kde bolo prezentovaných 30 panelových vývesiek. Boli to prevažne prípadové štúdie z krajinného plánovania, tvorby ekologických sietí alebo posudzovania vplyvov na životné prostredie.

Na konferencii sa zúčastnilo 130 odborníkov zo 14 krajín,

z pôvodnej pätnástky krajín EÚ bolo zastúpených 7 (Belgicko, Dánsko, Holandsko, Nemecko, Rakúsko, Taliansko a Spojené kráľovstvo), z nových členských štátov bola zastúpená Česká republika, Maďarsko, Slovensko a Slovinsko. Účastníkmi konferencie boli významní európski odborníci z 21 univerzít (z toho 15 zahraničných), 4 národných akadémií vied, 4 ministerstiev (z Rakúska, Českej republiky a Slovenska) a 16 ďalších organizácií (miestnej a regionálnej verejnej správy, environmentálnych agentúr, výskumných ústavov a environmentálnych firiem).

Na konferencii sa zúčastnili aj doktorandi z ďalších krajín (Palestíny, Turecka, Srbska a Čiernej Hory), študujúci na univerzitách v Rakúsku a na Slovenku, ktorí svojimi príspevkami priblížili krajinné plánovanie alebo postupy tvorby ekologických sietí aj v krajinách ležiacich mimo EÚ. Na vybraných častiach konferencie sa zúčastnilo aj 50 študentov zo slovenských univerzít.

Prednášky a postery v diskusií vyprovokovali celý rad podnetných otázok, námětov a odporúčaní týkajúcich sa osobitostí a spoločných princípov v prístupoch ku krajinnému plánovaniu v krajinách EÚ a tiež požiadaviek na posilnenie jeho postavenia v plánovacích systémoch.

Diskutovalo sa aj o súvisiacich témach, na ktoré by sa mali podrobnejšie zamerať

ďalšie odborné a vedecké podujatia. Na konferencii odzneli aj informácie o pripravovaných medzinárodných podujatiach súvisiacich s problematikou krajinného plánovania, ktoré sa mali konať v najbližšom čase na Slovensku. Išlo o 10. medzinárodnú konferenciu *Kultúra a životné prostredie*, ktorá sa uskutočnila v dňoch 7. – 9. 9. 2005 v Banskej Štiavnici a 14. medzinárod-

Clusone, turistické stredisko v severnom Taliansku

né sympóziium o problémoch ekologickeho výskumu krajiny, ktoré sa konalo v Starej Lesnej v dňoch 4. – 7. 10. 2006.

Prednášky a postery prezentované na konferencii budú publikované v zborníku. Vybrané príspevky, zamerané na zásadné úlohy a postavenie krajinného plánovania v európskom priestore, budú publikované aj v medzinárodnom vedeckom časopise ALFA SPECTRA Planning Studies č. 2/2005, ktorý vydáva Fakulta architektúry STU v Bratislave.

Závery a odporúčania

- Účastníci konferencie:
 - *ocenili*, že sa podarilo vytvoriť vysoko odborné fórum na prediskutovanie závažných úloh spojených s udržateľným plánovaním rôznych typov krajiny v Európe, spoločne uznávaných hodnôt, záujmov a cieľov krajinného plánovania v kontexte Európskeho dohovoru o krajine a rôznorodosti prístupov v krajinnom plánovaní,
 - *vyzdvihli* vysokú úroveň kvality príspevkov a posterov, ocenili,

- že do programu konferencie boli zaradené aj príspevky mladých vedeckých pracovníkov,
- *zdôraznili* dôležitú úlohu krajinného plánovania v komplexnom usmerňovaní rozvoja územia a potrebu koordinovaného integrujúceho prístupu krajinného a územného plánovania a ďalších plánovacích aktivít (regionálny rozvoj, integrovaný manažment povodí, sektorové plány a pod.),
- *konštatovali*, že pri uplatňovaní krajinného plánovania je veľkou brzdou roztrieštenosť kompetencií týkajúcich sa krajiny do jednotlivých rezortov, napr. životného prostredia, poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva, regionálneho rozvoja (týka sa to najmä nových krajín EÚ), a preto zdôraznili potrebu presadzovať integračné prístupy,
- *potvrdili*, že základom úspechu priestorového rozvoja je multifunkčná integrácia a aktivizácia najrôznejších verejných a súkromných subjektov a širokej verejnosti na ochrane a zveľaďovaní prírodných a kultúrnych

hodnôt v krajinnom prostredí, iba tak možno dosiahnuť udržateľný rozvoj krajiny, zvýšenie povedomia spoločnosti o krajinných hodnotách v rámci Európy a integráciu všetkých činností, ktoré súvisia s ochranou, využívaním, plánovaním a manažmentom krajiny,

- *zdôraznili* veľký význam vzdelávania krajinných plánovačov, pracovníkov miestnej a regionálnej samosprávy a spolupracujúcich odborníkov v oblasti ochrany, hodnotenia, plánovania a manažmentu krajiny,
- *odporučali* etablovať konzistentnú vedeckú disciplínu podporujúcu rozvoj krajinného plánovania, ktorá by sa zaoberala metavednými, teoreticko-metodickými, aplikačnými a didaktickými otázkami krajinného plánovania, zároveň upozornili na potrebu jasnej profilácie špecialistov, ktorí pracujú v oblasti krajinného plánovania, s dôrazom na interdisciplinárny základ ich vzdelania,
- *vyjadrili presvedčenie*, že je potrebná ešte intenzívnejšia výmena skúsenosti a poznatkov v oblasti krajinného plánovania v rámci medzinárodnej a bilaterálnej spolupráce, s využitím rozšírenia možností spolupráce medzi zainteresovanými pracovníkmi v rámci existujúcich a novovytváraných informačných sietí.

Mária Kozová, Maroš Finka

Konferencia bola organizovaná s podporou EC grantu SPECTRA-PERSEUS, EESD Project 5th FP Contract EVK4-CT-2002-80006 a grantu KEGA č. 3/12460: Tvorba a koordinácia prípravy nových prierezových študijných programov so zameraním na plánovanie udržateľného rozvoja územia (priestorové plánovanie, environmentálne plánovanie a manažment, krajinné plánovanie).